

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԳՈՐԻՍԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ ՆԱԽԱԳԾԵՐԸ ՈՐՊԵՍ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ ՄԻՋՈՑ

ԱՌԱՐԿԱ ԴԱՍՎԱՐ (ՄԱՅՐԵՆԻ, ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱ)

ՀԵՂԻՆԱԿ Ալինա Գրիգորյան

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ Շինուհայրի միջնակարգ դպրոց

Աշխատանքը թույլատրված է պաշտպանության

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԳԻՏ. ՂԵԿԱՎԱՐ՝ Հ. Ս. Ալավերդյան, ԳՊՀ դասախոս

ԳՈՐԻՍ 2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....	3
Նախագծային մեթոդը տարրական դասարաններում.....	4
Նախագծերը որպես ուսուցման արդյունավետ միջոց	9
Եզրակացություններ.....	15
Օգտագործած գրականության ցանկ.....	16

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտական աշխատանքի արդիականությունը: Աշխատանքի արդիականությունը պայմանավորված է այն կարևորությամբ, որով նախագծերի մեթոդը նշանակալի տեղ է զբաղեցնում ուսուցման ժամանակակից մեթոդների շարքում: Լինելով 21-րդ դարի նորագույն մանկավարժական տեխնոլոգիաներից՝ նախագծային մեթոդը թույլ է տալիս անհատականացնելու ուսումնական գործունեությունը, սովորողներին հնարավորություն է տալիս դրսևորելու ինքնուրույնություն իրենց գործունեության պլանավորման հարցում, տեխնոլոգիա է, որը ներառում է բազմաթիվ այլ մեթոդներ:

Խոսքը նախագծային ուսուցման մասին է: Վերջինս կրթակարգի գործիմացության կարևորագույն միջոցներից է: Հանդիսանալով ուսուցման նորարարական մոտեցում՝ որպես կրթության գործնական-կողմնորոշիչ մեթոդաբանություն, նախագծային ուսուցումը լայն ճանաչում և կիրառություն է գտել ողջ աշխարհում:

Նախագծային ուսուցումը ենթադրում է ուսուցման գործընթացի արդյունավետության բարձրացում և սովորողների ակտիվության բազմապիսի ձևերի խթանում: Սովորողի համար նախագիծը ստեղծագործական ներուժի առավելագույն բացահատման հնարավորություն է:

Հետազոտական աշխատանքի նպատակը՝ սովորողների մեջ ուսումնասիրվող նյութի վերաբերյալ հետաքրքրություն առաջ բերել, դրան գնահատական տալ: Փորձարարական մասում կոնկրետ դպրոցի օրինակով դասապրոցեսը եզրագծել նախագծային ուսուցմամբ, զարգացնել սովորողների ճանաչողական ունակությունները, նպաստել բարոյական հատկանիշների, արժեհամակարգի ձևավորմանը:

Հետազոտական աշխատանքի խնդիրները՝ հետազոտության հիմնական նպատակից ելնելով առաջադրել ենք հետևյալ խնդիրները.

- Հետազոտել նախագծային մեթոդը:
- Մեծացնել ժամանակակից դասի կառուցվածքում նախագծային մեթոդի կիրառությունն ու արդյունավետությունը:

ՆԱԽԱԳԾԵՐԸ ՈՐՊԵՍ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ ՄԻՋՈՑ

Ուսումնական նախագիծը ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի ձևակերպման:

Այն հնարավորություն է տալիս սովորողին բացահայտելու իր մեջ եղած ստեղծագործական ներուժը: Խմբային աշխատանքների՝ նախագծերի իրականացման պարագայում այն առաջարկում է մի շարք խնդիրների լուծումներ, ինչպես նաև զարգացնում է սովորողների մոտ ինչպես ինքնուրույն, այնպես էլ թիմային աշխատանք կազմակերպելու հմտություն: Ուսուցման նախագծային համակարգի հիմնական արժեքն այն է, որ այն աշակերտներին ուղղորդում է ոչ թե որոշակի թեմայի պարզ ուսումնասիրության, այլ կրթական արդյունք ստեղծելու գործընթացին:

Նախագծային արտադրանքը պետք է ունենա պարզորոշ սպառողական հատկություններ, որոնք էլ բավարար են խնդրի հանդիպած ցանկացած մարդու պահանջները, որի լուծմանը հենց ուղղված էր տվյալ նախագիծը:

Նախագիծը պարտադիր պետք է ունենա գրված մաս՝ հաշվետվություն աշխատանքի ընթացքի մասին, որտեղ նկարագրված են աշխատանքի բոլոր փուլերը (սկսած նախագծի խնդրի առաջադրումից), նրանց վրա հիմնված բոլոր որոշումները, առաջացած բոլոր խնդիրները, դրանց հաղթահարման միջոցները, վերլուծվում է հավաքված տեղեկատվությունը, գիտափորձերի անցկացումը և դիտումը, իմի են բերվում հարցումների արդյունքները, արվում են եզրակացություններ, պարզաբանվում են նախագծի հեռանկարները:

Այսպիսով ուսումնական նախագիծը ուսուցչի կողմից կազմակերպված և աշակերտների կողմից իրականացվող գործողությունների ամբողջությունն է: Դասավանդողի դերը նախագծի իրականացման տարբեր փուլերում կարող է փոխվել: Բոլոր փուլերում էլ նա հանդես է գալիս որպես խորհրդատու, օգնական: Նա գիտելիքներ չի փոխանցում, այլ ապահովում է սովորողի ինքնագործունեությունը, այսինքն՝ խորհուրդներ է տալիս, հետևում է ընթացքին, ուղղորդում է: Ուսուցչի համար ուսումնական նախագիծը զարգացման ինտեգրված դիդակտիկ միջոց է,

ուսուցում և դաստիարակում, որը թույլ է տալիս զարգացնել նախագծային հատուկ կարողություններ ու հմտություններ՝ խնդրի առաջադրում, նպատակամղվածություն, իրականացվելիք պլաններ, վերլուծություն, ինքնաներկայացում, ինչպես նաև տեղեկատվության որոնում, ակադեմիական գիտելիքների օգտագործում ըստ նշանակության, ինքնակրթություն, հետազոտական և ստեղծագործական գործունեություն:

Ուսուցչի դերը նախագծային մեթոդը կիրառելիս անգնահատելի է հասկապես տարրական դասարանում: Հաշվի առնելով տարիքային առանձնահատկությունները՝ կարծում ենք տարրական դասարանի աշակերտները դեռևս չեն տիրապետում անհրաժեշտ այն կարողություններին, որոնց միջոցով իրականացվում է լիարժեք ուսումնական նախագիծ: Տարրական դասարանների առնչությամբ անհրաժեշտ է շեշտը դնել նախագծային գործունեության տարրերի վրա:

Նախագիծը պարտադիր պետք է ունենա պարզ, իրականացվելիք, հասանելիք նպատակ: Տարրական դասարաններում այն պետք է ունենա տարիքային առանձնահատկությանը բնորոշ հետաքրքրության որոշակի շրջանակ:

3-4-րդ դասարաններում կազմակերպվող նախագծային գործունեության առանձնահատկությունն այն է, որ դրանք անհատական, գույգերով, խմբային, կոլեկտիվ խմբային առաջադրանքներ են, որոնք դպրոցին հնարավորություն են տալիս դասի ընթացքում կատարվող ուսումնական գործունեությունից անհատապես անցում կատարել զարգացման արդիական փուլից դեպի զարգացման մերձավոր գոտի: Խմբերից յուրաքանչյուրը կարող է աշխատել նախագծային աշխատանքի որևէ մասի, որևէ հարցի, կամ խնդրի շուրջ:

Պրակտիկայում առավել հաճախ օգտագործվում են անհատական և խմբային գործունեության նախագծերի հետևյալ տեսակները.

1. Հետազոտական-ստեղծագործական
2. Դերային-խաղային
3. Տեղեկատվական-կողմնորոշիչ
4. Գործնական-ստեղծագործական-կողմնորոշիչ

Իմ դասավանդման պրակտիկայում նախագծման ուսուցմամբ իրականացրել եմ դասընթաց «Ի՞նչ գույն ունի ձյունը» թեմայով 3-րդ դասարանում:

Հաշվի առնելով աշակերտների տարիքային առանձնահատկությունները և ցուցաբերելով անհատական մոտեցում, միաժամանակ ստեղծելով ուսուցիչ-աշակերտ համագործակցային մթնոլորտ՝ կատարել ենք դերային բաժանում և աշխատանքի բաշխում: Նախագծի նպատակն էր բացահայտել հեքիաթիառանձնահատկությունները, ձյանհատկությունները: Քանի որ տարրական դասարաններում ուսումնական առարկաների թիվը սահմանափակ է և ըստ այդմ՝ ակադեմիական գիտելիքները՝ սահմանափակ, մենք որոշեցինք որպես նպատակ ընտրել ձմռան ներկայացումն ու նկարագիրը կենդանիների բնայացքներով: Մեր նախագծային մեթոդի խնդիրներն էին՝

- Կենդանիների մասին ունեցած գիտելիքների և հմտությունների զարգացում
- Գրագետ խոսքի կարողությունների զարգացում
- Տեղեկություններ հավաքելու և տարածելու հմտության զարգացում
- Գեղագիտական ճաշակի ձևավորում
- Ստեղծագործական մտքի զարգացում
- Աշխատանքների կազմակերպչական հմտությունների ձևավորում
- Նոր գիտելիքների ձեռքբերում

Որոշեցինք նախագիծը իրականացնել դպրոցին կից այգում՝ ձմեռային միջավայրում, որտեղ կար եղևնիներ: Աշակերտները բաժանվեցին երկու խմբի, և յուրաքանչյուր խումբ իր անդամներին հանձնարարում էր որոշակի աշխատանք:

Նախագծային աշխատանքը կատարելիս ակնառու էր այն փաստը, որ խմբերից յուրաքանչյուրը արագ կողմնորոշվեց խմբի ղեկավար ընտրելու հարցում, որն ուղղորդում էր աշխատանքը (բնականաբար ուսուցչի հսկողությամբ և անմիջական միջնորդությամբ): Առաջին խմբի խնդիրը գայլի և արջի կերպարանք ստնալն էր, կենդանիների միջև վեճի իմիտացիա ստեղծելը, իսկ երկրորդ խմբինը՝ նապաստակի հետ երկխոսության կազմակերպումը: Նպատակը կենդանիների տեսանկյունից հնարավորինս «ներկայացնելն էր», թե ձյունն ինչ գույնի է՝ մատնանշելով տարբեր կենդանիների առանձնահատկությունները: Հետաքրքիր էր հետևել աշակերտների աշխատանքի բաժանման ընթացքին, որտեղ ակնհայտ էր յուրաքանչյուր աշակերտի

դերը, ունակությունների ներուժը: Դասարանում ունեինք գերակտիվ վարքային նկարագիր ունեցող աշակերտ՝ Վալերին, որին բաշխվեց համեմատաբար պասիվ դեր: Այսպիսով՝ բոլորն ունեին հստակ հանձնարարություն, հստակ նպատակով: Խմբերը պայմանականորեն անվանեցինք՝ «Գայլն ու արջը», «Պոչատ նապաստակը»: «Գայլն ու արջը» խումբը պետք է ներկայացներ իրենց բնութագրող առանձնահատկությունները, դրանց մասին ներկայացներ ռեֆերատներ, ստեղծագործական մոտեցում ցուցաբերելով՝ վեճի պատկեր ստեղծելին, «Պոչատ նապաստակը» խումբը պետք է ներկայացներ ինքն իրեն, վախվորած տեսք ունենալ, մասնակցել վեճին և խորամանկորեն օգնել կենդանիներին:

Վերջում երկու խմբերը պետք է համագործակցեին՝ բեմադրելով փոքրիկ ներկայացում ձմռան մասին, ստեղծագործություններ՝ թե՛ իրենց, թե՛ այլ գրողների հեղինակած: Առավել հետաքրքրական էր երեխաների բացահայտումը այն հակասության շուրջ, որ ձմռանը պտղատու ծառերը մերկանում են, իսկ եղնին միշտ կանաչ է մնում: Հակասությունը հետաքրքրության նոր ալիք բարձրացրեց և ըստ այդմ հետազոտական նոր աշխատանքների սկիզբ: Աշակերտներից մի քանիսը ներկայացրին առաջին եղևնու և տոնածառի առաջացման պատմությունը:

Երեխաները հնարավորինս լավագույն կերպով էին պատրաստվել անդրադարձ-շնորհանդեսին՝ ցուցադրելով իրենց ստեղծագործական ողջ ներուժը ձմռան գեղեցկությունները բացահայտելիս, փաթիլների պարը նկարագրելիս:

Հարկ է նշել, որ այս մեթոդը հնարավորություն է տալիս կրտսեր դպրոցականին բացահայտել և հասկանալ այն ոլորտն ու բնագավառը, որն առավել հետաքրքրական է իր համար և զարգացնել այն: Այն համախմբում է աշակերտներին մեկ նպատակի շուրջ, ձևավորում աշխատասիրություն, և աշխատանքի արդյունքը ներկայացնելու կարողություն ու հմտություն: Երեխաներից յուրաքանչյուրը մեծ ոգևորությամբ ու պատասխանատվությամբ էր կատարում իրեն հասանելիք աշխատանքը: Նախագծային աշխատանքի կատարումը մեծ բավականություն պատճառեց մեր «աշխատանքային կոլեկտիվին»:

Այսպիսով նախագծային գործունեության մեջ ինքնակրթության և ինքնազարգացման մեխանիզմը գործողության մեջ է դրվում ձևավորված ակտիվ ճանաչողական հետաքրքրությունների և անձի զարգացման մակարդակի միջև առկա

հակասությունների միջոցով: Այդ հակասությունը ծնվում է հետաքրքրությունները բավարարելու պահանջից: Նախագծային մեթոդն էլ թերևս նպաստում է հետաքրքրությունների առաջացման և դրանց բավարարման ճանապարհների մշակմանն ու հաղթահարմանը:

ՀՀ կրթական համակարգում արմատական բարեփոխումները վկայում են, որ ուսուցման պահանջվողորակի ապահովման հիմնախնդիրների լուծումը պայմանավորված է ուսուցման նորագույն մեթոդների կիրառումով: Գաղտնիք չէ, որ ուսուցման ավանդական մեթոդները, ավելի ճիշտ՝ գիտելիքներ սերտել տալու մեթոդներն այսօր չեն կարող ապահովել ուսմանորակ և ստեղծարար կարողությունների զարգացում: Դասավանդողներն այսօր ուսուցման մեթոդների ընտրության մեծ հնարավորություններ ունեն: Խնդիրն այն է, թե մենք որքանով ենք տիրապետում ուսուցման ժամանակակից մեթոդներին, ուսուցման նպատակով մեր կողմից ընտրված կամ արդեն կիրառվող մեթոդները որքանով են համապատասխանում մեր դասավանդած առարկաների ուսումնական նպատակներին:

Նախագծերի մեթոդն իր նշանակությամբ կարևոր տեղ է զբաղեցնում ուսուցման ժամանակակից մեթոդների շարքում, 21-րդ դարի նորագույն մանկավարժական տեխնոլոգիաներից է, որը թույլ է տալիս անհատականացնելու ուսումնական գործունեությունը, սովորողներին հնարավորություն է տալիս դրսևորելու ինքնուրույնություն իրենց գործունեության պլանավորման հարցում, տեխնոլոգիա է, որը ներառում է բազմաթիվ այլ մեթոդներ: Նախագծային մեթոդի *առանձնահատկությունն* այն է, որ ուսուցումը կազմակերպվում է սովորողների նպատակային գործունեության միջոցով, ընդգծվում է կապը սովորողների կյանքի և առօրյայի հետ, ուսումնասիրության հիմնախնդիրները բխում են իրական կյանքից: Այս դեպքում անպայման կապահովվեն սովորողների հմտությունների, կարողությունների զարգացումը, տեղեկատվական դաշտում ճիշտ կողմնորոշվելու, քննադատական մտածողության զարգացումը: Փորձն ապացուցում է, որ նախագիծ մշակող և իրագործող սովորողները կարողանում են աշխատել խմբում, համագործակցել ընկերների հետ, կոնկրետ այս կամ այն խնդիրը լուծելու համար

կիրառել տարբեր ոլորտներից ձեռք բերած իրենց գիտելիքները:

Ուսումնական նախագիծն ունի իր իրականացման փուլերը.

- Հիմնահարցի ձևակերպում
- Աշխատանքային խմբի (խմբերի) ձևավորում
- աշխատանքի բաժանում
- խմբերի, անհատների ինքնուրույն աշխատանք
- հետազոտություն
- ստացված արդյունքների ընթացիկ քննարկումներ
- կատարված աշխատանքների ներկայացում
նախօրոք որոշվում է ներկայացման ձևը՝ տեսանյութ, ֆոտոշարք, հոդված
- սովորողների և խմբի աշխատանքների գնահատում
գնահատումը կատարվում է և՛ դասավանդողի, և՛ սովորողների կողմից
գնահատվում է յուրաքանչյուր սովորող
գնահատվում է ամբողջ խումբը
- հետագա աշխատանքի ուղիների նախանշում

Յուրաքանչյուր մեթոդ, որը կարող է նպաստել սովորողի կողմից գիտելիքներ յուրացնելուն, հմտություններ ձևավորելուն, ինքնին արժեքավոր է: Այս առումով հայրենագիտական և ուսումնական ճամփորդությունները ևս կարևոր ու տպավորիչ նախագծեր են՝ որպես ուսուցման մեթոդ՝ իրենց փուլերով, օրինաչափություններով: Այստեղ նախագծի բուն նպատակներից մեկը սովորողի մեջ ուսումնասիրվող նյութի վերաբերյալ հետաքրքրություն առաջ բերելը և դրան գնահատական տալն է:

Ճամփորդությունը պետք է լինի նպատակաուղղված, զարգացնի սովորողի ճանաչողական ունակությունները, նպաստի բարոյական հատկանիշների ձևավորմանը, առաջացնի սեր հայրենիքի, նրա մշակույթի, պատմության, ինչպես նաև հարգանք հարևան ժողովուրդների նկատմամբ:

Նախագծի իրականացման ժամանակ անպայման աշխատում ենք կիրառել սովորողների՝ տարբեր առարկաներից ձեռք բերած գիտելիքները: Այս խնդիրը հեշտ է լուծվում, եթե աշխատանքի բաժանումը կատարելիս ուղղորդվում ենք տարբեր առարկաներից սովորողների պատրաստվածության հաշվառմամբ:

Իհարկե, միայն նախագծային աշխատանքներով չեն լուծվում մայրենի լեզվի

ուսուցման հետ կապված խնդիրները, ուղղակի այն, ինչ չի կարելի անել այս մեթոդով, հնարավոր չէ անել ուսուցման գործընթացում կիրառվող մյուս մեթոդների միջոցով[12]:

Նախագծերի մեթոդն անհատական կամ խմբային (համաշխարհային պրակտիկայում երկու սովորողից ավելի չի նշվում) աշխատանք է, որը սովորողներն իրականացնում են որոշակի ժամանակահատվածում: Հիմնականում ուղղված է որևէ վիճարկելի խնդրի հաղթահարմանը: Ենթադրում է հետազոտական, որոնողական, համադրական, ստեղծագործական կարողությունների խթանում: Համարվում է, որ այս մեթոդով աշխատող ուսուցիչը բարձր որակավորում ունեցող մասնագետ է և հմուտ մանկավարժ: Նախագծերի մեթոդն ունի մի շարք *առավելություններ*՝ սովորողների մոտ առավել լավ են բացահայտվում հետազոտական հմտությունները, իրականացվում է տեղեկատվության ինքնուրույն փնտրում ու փաստերի համադրում, տեքստի վերլուծություն և եզրահանգումների ձևակերպում: Այս մեթոդով աշխատելիս զարգանում են նաև այնպիսի *կարողություններ*, ինչպիսիք են՝ ինքնագնահատման կարողությունը, համագործակցման աշխատանքի հմտությունը, փոխօգնության պատրաստակամությունը, բանավիճելու ունակությունը, սեփական կարծիքի արտահայտման հաստատակամությունն ու խոսքի հիմնավորումը:

Ուսուցման նախագծային մեթոդը թույլ է տալիս իրականացնել միջառարկայական, համագործակցային ուսուցում և դասավանդման ընթացքում ենթադրում է ՏՀՏ-ի օգտագործում:

Նախագծային մեթոդի *հիմնադիրները* առաջարկում էին ուսուցումն հիմք ընդունել սովորողի ակտիվ գործունեությունը՝ հաշվի առնելով սովորողի անձնական հետաքրքրությունները կոնկրետ այդ թեմայի շուրջ: Էական նշանակություն ունեք այն, որ սովորողներին առաջարկվեն իրական կյանքից վերցված խնդիրներ, որոնք կարևոր են իրենց համար: Այս խնդիրների լուծման համար սովորողին անհրաժեշտ կլինի կիրառել ինչպես մինչ այդ ունեցած գիտելիքները, այնպես էլ նոր գիտելիքներ, որոնք նա ձեռք կբերի աշխատանքի ընթացքում:

Դասավանդողի դերը նախագծի իրականացման տարբեր փուլերում կարող է փոխվել: Բոլոր փուլերում էլ նա հանդես է գալիս որպես խորհրդատու, օգնական: Նա

գիտելիքներ չի փոխանցում, այլ ապահովում է սովորողի ինքնագործունեությունը, այսինքն՝ խորհուրդներ է տալիս, հետևում է ընթացքին, ուղղորդում է...

Սովորողի դերը նախագծային աշխատանքում էապես տարբերվում է. Պասիվ լսողից նա դառնում է ակտիվ մասնակից, հետազոտող, գործունեություն ծավալող: Նա ազատ է գործունեության ձևի ու տեսակի ընտրության մեջ:

Ծնված լինելով ազատ դաստիարակության գաղափարից՝ այսօր նախագծի մեթոդը ժամանակակից կրթական համակարգի անբաժանելի բաղադրիչն է:

Շատ հաճախ նախագիծ են անվանում սովորողի ցանկացած ինքնուրույն աշխատանքը՝ ասենք ռեֆերատը կամ հաշվետվությունը: Այսպիսի շփոթմունքից խուսափելու համար անհրաժեշտ է տալ նախագծի հստակ *սահմանումը*.

Նախագիծը ուղղված է կոնկրետ խնդրի լուծման՝ օպտիմալ ճանապարհով հասնելով նախօրոք նախատեսվող արդյունքներին: Նախագիծը կարող է ներառել ռեֆերատի, հաշվետվության, հետազոտության և սովորողների ինքնուրույն ստեղծագործական աշխատանքների այլ ձևեր, սակայն բացառապես որպես նախագծի արդյունքին հասնելու միջոց:

Կարճաժամկետ և երկարաժամկետ նախագծերում աշխատելիս սովորողները ձեռք են բերում նոր գիտելիքներ ու հմտություններ: Նրանք ստանում են այս կամ այն առաջադրանքը, ձևավորում խմբեր, ապա դասարանում և տանը՝ առկա, առցանց կերպով, կազմակերպում են նախագծի կատարման աշխատանքները: Որպես նախագծի ամփոփում՝ ներկայացնում են կոնկրետ արդյունքներ՝ տեսանյութ, աշխատանքի ցուցադրություն, համակարգչային ծրագրի յուրացում, հետազոտության փորձ և այլն: Նախագծի կատարման ընթացքը վերահսկվում է դասավանդողի կողմից, ով առկա և առցանց հետևում և մասնակցում է աշխատանքներին: Նախագծային աշխատանք կատարելը հարմար է հատկապես նախագծեր իրականացնելիս, որովհետև ժամանակ կա ուսումնասիրություն անելու:

Ինչպես սկսել նախագիծը

Նախագիծը սկսվում է մասնակիցների մոտիվացիայից: Մասնակիցներին հնարավորություն տանք զգալու՝ ինչ ասել է իսկական թիմ, գրի առնենք և քննարկենք յուրաքանչյուր մասնակցի արտահայտած գաղափար կամ միտք: Նախագծային աշխատանքներ իրականացնելու ընթացքում այդ երկխոսությունը անհրաժեշտ

պայման է: Սովորողի կարծիքը հաշվի առնելը սկզբունք է, որն անպայման հարկավոր է հաշվի առնել: Սովորողների հետ միասին աշխատանքային ուղեցույց ստեղծենք, աշխատենք համատեղ ստեղծված աշխատանքային կանոնների համաձայն: Ընդհանուր համաձայնության գանք աշխատանքի ընթացքում առաջացած դժվարությունները հաղթահարելիս: Հաշվի առնելով մասնակիցների նախասիրություններն ու բնական հատկությունները՝ կատարենք աշխատանքի հնարավորինս հստակ բաժանում:

Նախագծի ղեկավարը կատարում է նախագծի նախնական պլանավորում, ապահովում է առաջնային գիտելիք պարունակող տեղեկատվությունը, որը կողմնորոշում է սովորողներին՝ ինչպես, ինչ ուղղությամբ սկսել աշխատանքը, տալիս է համացանցային հղումներ, գրքերի անուններ և այլ անհրաժեշտ նախնական տեղեկություն: Հետևում է նախագծի աշխատանքի ընթացքին և ավարտին է հասցնում նախագիծը՝ վերջնական արտադրանքի տեսքով:

Առարկայական ուսուցիչը ապահովում է սովորողի մասնագիտական խորհրդատվությունը: Օգնում է որոնել տեղեկատվական գրականություն, այլ նյութեր, մեդիանյութեր, օգնում է կոնկրետ հարցեր լուծելիս առաջացած դժվարությունները հաղթահարել, փոխանցել համապատասխան հմտություններ:

Նախագծային աշխատանքը հետաքրքիր է նաև նրանով, որ ընդհանուր գործ կատարելիս սովորողներն էլ ավելի են մտերմանում, փորձում են օգտակար լինել իրար, ընկերանում են, իրար ուսումնասիրում-բացահայտում են, իրարից սովորում են, գնահատում են «ընկերություն» կոչվածը, հասկանում են դրա առավելությունները: Մի խոսքով՝ նախագծի վրա աշխատելու ընթացքում առավել ցայտուն են դառնում սովորողի ունակությունները:

Նախագծային աշխատանքի առաջին փուլ

Ստեղծվում են աշխատանքային խմբեր: Նախագիծը իրականացնում են խմբով, անդամների միջև աշխատանքի բաժանում է լինում, խումբը ունենում է ղեկավար, որը նաև համակարգում է մյուսների աշխատանքը: Նախագծի կատարումը վերահսկելու համար կազմում են աշխատանքային ժամանակացույց՝ միջանկյալ արդյունքներով:

- գրանցվում են արդյունքին ներկայացվող պահանջները

- նախագծի խնդիրները արդյունքին հասնելու ճանապարհին հանդիպող դժվարություններն են:

Աշխատանքի երկրորդ փուլ

- նախագծի իրականացման ընթացքում կատարվում են հետազոտական աշխատանքներ
- նախագծի արդյունքի ներկայացում (արդյունքը պետք է ունենա հասարակական արժեք)
- աշխատանքների գնահատում
- ստացված արդյունքի համապատասխանությունը սկզբնական պահանջներին:

Աշխատանքի երրորդ փուլ

- նախագիծը ենթադրում է վերանայում
- ծրագրի կիրառման արդյունքում նկատված թերությունների, ստացված դիտողությունների, առաջարկությունների քննարկում և համապատասխան փոփոխությունների կատարում

Կատարված աշխատանքի ներկայացում

Սովորողը պիտի կարողանա.

- Ներկայանալ և ներկայացնել
- Համառոտ նկարագրել կատարված աշխատանքը. Ինչ խնդիր են դրել, ինչպիսին է աշխատանքի արդյունքը, ինչու են ընտրել հենց այդ թեման, որն է նախագծի արդյունավետությունը
- Խոսի նախագծի ընթացքում ծագած դժվարությունների կամ հակառակը՝ դյուրությամբ արված աշխատանքի մասին: Պիտի կարողանա հիմնավորել՝ աշխատանքի ընթացքում ինչն են համարում անարդյունավետ, իսկ ինչը՝ օգտակար:
- Կոնկրետ ներկայացնողի համար որքանով է օգտակար այդ նախագծի նմանակցելը, ինչ սովորեց, ինչը ճշտեց, ինչ է կարողանում ավելի լավ անել աշխատանքը կատարելուց հետո, ինչը ինքը կկիրառի հետագայում:

Իրական նախագծային աշխատանքի արդյունքում սովորողները ձեռքբերում պիտի ունենան՝ միասին ստեղծելով շոշափելի արդյունք:

Դասավանդողը սովորողների հետ միասին, նախագծերի արդյունքում, ուսումնական տարվա ընթացքում ստեղծում է ուսումնական նյութեր, առաջադրանքների և

հարցաշարերի շտեմարան, ուղեցույցներ, ուսումնական մեդիափաթեթներ, ուսուցման այլ նյութեր, տեսանյութեր՝ դրանք հրապարակելով բլոգում, որպեսզի հասանելի լինի բոլորին:

Գոյություն ունեցող մանկավարժական պրակտիկան հիմք է տալիս նախագծերը դասակարգելու հետևյալ կերպ [5, 34-36]:

- Ըստ նախագծի մշակմանը մասնակցող աշակերտների թվի՝ տարբերում են անհատական կամ խմբային
- Ըստ բովանդակության՝ մի առարկայական կամ միջառարկայական
- Ըստ նախագծային գործունեության շարունակականության՝ նախագծերը կարող են լինել կարճաժամկետ (1-2 պարապմունք), միջին ժամկետով (1 ամիս) և երկարաժամկետ (1 ամսից մինչև 1 տարի).
- Գերիշխող գործունեության ձևից կախված՝ տարբերում են. տեղեկատվական, հետազոտական, գործնական, հեռահաղորդակցական նախագծեր:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Այսպիսով, նախագծային մեթոդը`

- հնարավորություն ընձեռեց իրականացնել համակարգված ուսուցում, որը ենթադրում է գիտելիքների և կարողությունների գործնական կիրառում, վերլուծություն ու գնահատում:
- հնարավորություն տվեց, որ մեր կատարած աշխատանքի ժամանակ աշակերտները ավելի մեծ չափով մասնակցություն ունենան առաջադրանքի պլանավորման, կազմակերպման, վերահսկողության, վերլուծության և արդյունքների գնահատման գործընթացներում:
- նպաստում է հետաքրքրությունների առաջացման և դրանց բավարարման ճանապարհների մշակմանն ու հաղթահարմանը:
- դպրոցականների մեջ ստեղծում է կարևոր նախադրյալներ` ձևավորելու և զարգացնելու համար թե՛ առարկայական կարողությունները, թե՛ ընդհանուր ուսումնական կարողություններ:

Նախագծային գործունեության մեջ ինքնակրթության և ինքնազարգացման մեխանիզմը գործողության մեջ է դրվում ձևավորված ակտիվ ճանաչողական հետաքրքրությունների և անձի զարգացման մակարդակի միջև առկա հակասությունների միջոցով: Այդ հակասությունը ծնվում է հետաքրքրությունները բավարարելու պահանջից:

Դասավանդողը սովորողների հետ միասին, նախագծերի արդյունքում, ուսումնական տարվա ընթացքում ստեղծում է ուսումնական նյութեր, առաջադրանքների և հարցաշարերի շտեմարան, ուղեցույցներ, ուսումնական մեղիափաթեթներ, ուսուցման այլ նյութեր, տեսանյութեր` դրանք հրապարակելով բլոգում, որպեսզի հասանելի լինի բոլորին: Փորձարարական աշխատանքում հաստատվեց, որ նախագծային գործունեությունը նպաստում է կարողությունների հավաքածուով և ինքնուրույն աշխատելու փորձով օժտված, մտավոր գործունեության հնարքներին տիրապետող, սովորողների մի նոր տեսակի ձևավորմանը և համագործակցելու պատրաստմանը:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Դ. Գյուրջինյան, Ն.Հեքեքյան, Մայրենի 3, Հանրակրթական դպրոցի դասագիրք, Երևան 2017
2. Լ. Ասատրյան Ես և շրջակա աշխարհը, Նախագծային ուսուցման տեխնոլոգիա, Երևան 2016 .
3. Մ. Ա.Մկրտչյան: Կրթության կազմակերպման կոլեկտիվ եղանակի կայացման հիմնահարցերը, Եր., 2001,
4. «Մանկավարժական միտք», Ալգորիթմի գաղափարը տարրական դասարաններում, 2001 N 2
5. А.Е. Маркачев, Т.А. Боровских. Г.М. Чернобельская. Применение метода проектов в школьной практике." Химия в школе". N 2. 2007.
6. А. Н. Чайка. Метод проектов в образовательном пространстве в школе, Химия в школе. 2006 №6